

**SERVEI D'INFORMACIÓ I ATENCIÓ A LES DONES DEL
CONSELL COMARCAL DE LA CERDANYA**

MEMÒRIA TÈCNICA D'ACTUACIONS 2015

ÍNDEX

1- ANTECEDENTS DEL SERVEI.....	2
2- DESCRIPCIÓ DEL SERVEI	2-4
2.1- Objectius del SIAD.....	3
2.2- Població destinatària.....	4
2.3- Serveis especialitzats del SIAD	4
3- RESULTATS OBTINGUTS EN L'ASSESSORAMENT GENERAL	5-9
3.1- Nombre total de casos atesos	5
3.2- Tipus i nombre de consultes rebudes.....	5-6
3.3- Distribució de les usuàries segons l'edat.....	6-7
3.4- Distribució de les usuàries segons el país d'origen	7-8
3.5- Distribució de les usuàries d'origen migrat, segons nacionalitat.....	8-9
3.6- Font de derivació	9
4- ACTUACIONS IMPULSADES PEL SERVEI.....	10-12
4.1- Suport a les associacions de dones.....	10
4.2- Actuacions grupals.....	10-11
4.3- Actuacions coeducatives	11-12
5- ACTUACIONS ON COL·LABORA EL SIAD.....	12
5.1- Cursos d'inserció laboral	12
6- PARTICIPACIÓ EN L'ELABORACIÓ DEL "PROTOCOL PER A L'ABORDATGE DE LA VIOLÈNCIA A L'ALT PIRINEU I ARAN"	12-14
6.1- Participació en la comissió interdisciplinària de treball i seguiment de casos de violència masclista	13-14

1. ANTECEDENTS DEL SERVEI:

La Cerdanya, al 2010, era de les poques comarques que no disposava d'un servei adreçat a les dones. Aquesta necessitat, i l'interès mostrat per part de les associacions del territori, va fer que el 20 d'agost d'aquell mateix any es posés en marxa el nou Servei d'Informació i Atenció a les Dones a la comarca, amb la signatura del Contracte Programa 2010.

El primer any posada en funcionament, la tasca del SIAD va ser la de donar-se a conèixer per tota la comarca. Es van dedicar tots els esforços a situar el servei dintre de la xarxa de serveis del territori amb l'objectiu principal d'esdevenir un referent més a nivell comarcal en matèria de polítiques de dones.

El 2011 va ser l'any d'inici en la consolidació del servei, amb un augment de l'activitat en tots els nivells d'actuació dels què disposem, incrementant el nombre de dones ateses, iniciant projectes nous i col·laborant amb més agents del territori.

Des dels inicis s'ha estat treballant per la consolidació del servei, amb un increment notable del nombre de dones ateses cada any i iniciant projectes nous, amb l'objectiu principal d'esdevenir un referent més a nivell comarcal en matèria de polítiques de dones.

2. DESCRIPCIÓ DEL SERVEI

El Servei d'Informació i Atenció a les Dones és un servei públic, gratuït i confidencial format per un equip de professionals especialitzats amb l'objectiu principal d'informar, assessorar i orientar sobre tots aquells temes, serveis, activitats, ajuts i recursos d'interès per a les dones de la Cerdanya.

El SIAD de la Cerdanya està ubicat en un dels despatxos de l'àrea de Serveis Socials del Consell Comarcal de la Cerdanya, situat al centre de Puigcerdà.

Un espai privat que garanteix la màxima confidencialitat en l'atenció de les dones usuàries.

El servei disposa d'una professional encarregada de les tasques definició, planificació i acollida de les usuàries. Es la persona encarregada de fer la primera acollida per informar, orientar i derivar, si s'escau, al Servei d'Assessorament Jurídic i/o Psicològic o a qualsevol altre servei del territori o recurs públic.

Aquesta professional és també l'encarregada d'impulsar i coordinar accions de sensibilització comunitària i activitats adreçades a dones, a més d'afavorir la relació amb les entitats i grups de dones existents al territori oferint-los el suport necessari en l'elaboració de les seves iniciatives.

2.1- Objectius del SIAD:

- . Oferir un espai d'acollida i de referència per a les dones i els seus drets.
- . Informar dels recursos comunitaris d'atenció sanitària, social, legal, laboral i afavorir-ne l'ús per part de les dones.
- . Oferir assessorament jurídic i psicològic a les dones que ho sol·licitin.
- . Promoure xarxes de relació positiva i ajuda mútua, treballant amb la comunitat i el teixit associatiu femení.
- . Assessorar, orientar i realitzar una primera atenció a dones en situació de violència masclista.
- . Treballar coordinadament amb tots els serveis i organismes per aconseguir l'abordatge integral de la violència masclista.
- . Actuar com a observatori de la realitat de les dones de la comarca i participar en la definició de les línies prioritàries d'intervenció en els plans o programes de polítiques de dones.
- . Realitzar activitats de sensibilització social en matèria de gènere i igualtat.

2.2- Població destinatària:

A totes les dones de la comarca de la Cerdanya.

Als/les professionals, com entitats i associacions, que treballen en la lluita per la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

2.3- Serveis especialitzats del SIAD:

- **ASSESSORAMENT JURÍDIC:** Servei presencial, gratuït i confidencial que assessora i orienta sobre assumptes jurídics d'interès per a les dones, principalment sobre temes de separacions, custòdies d'infants, incompliments de pensions i règims de visites, agressions sexuals i violència contra les dones. També, inicia els tràmits per a l'obtenció de la justícia gratuïta en tot es temes jurídics sobre els quals les dones necessitin obtenir una defensa dels seus drets.

Aquest any 2015 (gener –desembre) hi ha hagut 13 atencions realitzades pel servei d'assessorament jurídic amb consultes relatives a: separacions, violència de gènere, mesures sobre menors, drets laborals, etc.

- **ATENCIÓ PSICOLÒGICA:** Servei presencial i gratuït d'atenció psicològica per orientar i assessorar les dones que ho necessitin, i , de manera especial, les que passen per situacions de violència.

El servei d'atenció psicològica ha realitzat, en aquest 2015 (gener-desembre) 97 atencions.

En relació amb les 53 atencions realitzades el passat any, veiem com aquest servei s'està donant a conèixer en el territori i augmenta la seva demanda any rere any.

3. RESULTATS OBTINGUTS EN L'ASSESSORAMENT GENERAL:

3.1- Nombre total de casos atesos:

Nombre d'atencions realitzades	181
Nombre de dones ateses	69
Expedients nous oberts al 2012	32
Expedients nous oberts al 2013	31
Expedients nous oberts al 2014	39
Expedients nous oberts al 2015	35

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2012-2015)

El nombre total de dones ateses és de 69, però s'han realitzat un total de 181 atencions entre aquestes dones, ja que en molts dels casos se n'ha fet un seguiment o se'ls ha resolt més d'una consulta o tema. En aquest 2015 s'han obert 35 expedients nous. Mirant els anys anteriors, podem dir que cada any es van obrint força expedients nous i això vol dir que el servei es va donant a conèixer i es va consolidant progressivament any rere any.

3.2- Tipus i nombre de consultes rebudes:

Com podem observar en el quadre següent, el major nombre de consultes, que en aquest cas es tracta d'atencions realitzades són les de suport psicològic.

A continuació, les temàtiques sobre les que més consulten les dones de la Cerdanya són aquelles relacionades amb els aspectes legals i especialment les relatives a divorcis i mesures sobre menors.

Les segueixen les consultes d'àmbit laboral sobretot les relacionades amb els drets i deures però també hi ha hagut demandes d'orientació laboral i de feina. Després tenim les consultes relacionades amb situacions de violència de gènere on la demanda principal és l'assessorament legal, el suport psicològic i,

en alguns casos, informació sobre ajuts econòmics per a les víctimes. I, per últim, hi han les consultes d'àmbit social, sobretot les relacionades amb prestacions econòmiques per dones que es troben en una situació de dependència econòmica.

Tipus de consulta		Nº consultes
Jurídica	Divorci / Separació	18
	Custòdia fills / Conveni regulador	13
	Incompliment de sentència	7
	Estrangeria i residència	7
	Altres	12
	Total	57
Laborals	Demanda de feina	2
	Informació jurídica laboral	6
	Drets maternitat	2
	Altres	1
	Total	11
Social	Suport econòmic	2
	Total	2
Violència	Violència psicològica i/o física	4
	Total	4
Psicològica	Suport psicològic	89
	Total	89
Altres	Altres	18
	Total	18

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2015)

3.3- Distribució de les usuàries segons l'edat

Segons les dades de la següent taula, la majoria de dones que venen al servei es troben entre els 30 i els 45 anys, el 56% l'any 2015. Com es pot observar, aquesta franja d'edat sempre ha superat considerablement a les altres al llarg dels anys. En menor proporció tenim a les dones ateses majors de 45 anys, amb un 31%, però que si comparem amb anys anteriors, aquest nombre ha crescut considerablement a partir del 2014 i continua en augment. I, per últim, tenim la franja d'entre 18 i 29 anys que suposa el 13% de dones ateses.

ANY	Entre 18 i 29 anys	Entre 30 i 45 anys	Més de 45 anys	No hi ha dades
2011	13 (31,0%)	20 (47,6%)	6 (14,3%)	3 (7,1%)
2012	6 (12,8%)	35 (74,4%)	3 (6,4%)	3 (6,4%)
2013	8 (18,6%)	24 (55,8%)	8 (18,6%)	3 (7%)
2014	12 (19,4%)	32 (51,6%)	18 (29%)	0 (0%)
2015	8 (13%)	35 (56%)	19 (31%)	0 (0%)

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2011-2015)

3.4- Distribució de les usuàries segons país d'origen

	Nacionalitat espanyola	Nacionalitat d'altres països
2011	11 (26,2%)	31 (73,8%)
2012	13 (27,7%)	34 (72,3%)
2013	13 (30,2%)	30 (69,8%)
2014	30 (48,4%)	32 (51,6%)
2015	30 (48,4%)	32 (51,6%)

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2011-2015)

Com podem veure en aquesta taula des del 2011 el SIAD de la Cerdanya atén, en major proporció, a dones d'origen estranger.

A la Cerdanya la població de nacionalitat estrangera suposa el 15,3% de la població total (xifres Idescat a 1 juliol 2015). Per tant, no és d'estranyar que en una comarca petita com la Cerdanya el SIAD atengui a tantes dones d'origen estranger. Això sense deixar de banda que el fet de tractar-se d'una comarca petita, on tothom es coneix, fa que moltes dones de nacionalitat espanyola siguin reticents a l'hora d'utilitzar el nostre servei.

Ara bé, cal destacar que des de 2014 el nombre de dones de nacionalitat espanyola ha crescut considerablement i això ha fet que es reduís aquesta diferència.

3.5- Distribució de les usuàries d'origen migrat, segons nacionalitat

En la següent taula podem observar quins són els països d'origen d'aquestes dones migrades. La gran majoria provenen de països llatinoamericans i, de manera significativa, de Bolívia.

País d'origen	Nº d'usuàries
Bolívia	14
Brasil	1
Camerun	1
Equador	1
Gàmbia	2
Moçambic	1
Moldàvia	2
Portugal	1
Rep. Dominicana	1
Romania	2
Uruguay	1

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2015)

A la Cerdanya, segons xifres de l'Idescat (a 1 de juliol de 2015), del total de població de nacionalitat estrangera el 20,8% és de nacionalitat boliviana. Per tant, és normal que hi hagi més dones bolivianes ateses pel servei.

3.6- Font de derivació

Font de derivació	Nº d'usuàries
Iniciativa pròpia	18
Mossos d'Esquadra (Oficina d'atenció a la víctima)	6
Serveis Socials (Atenció primària)	24
Hospital (Atenció Primària)	5
Altres	9

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2015)

Com veiem en la taula anterior, el nombre de casos que acudeixen al servei derivades de Serveis Socials ha estat de 24 dones, essent aquesta la via d'accés principal, potser pel fet de trobar-nos en el mateix edifici i existir un treball coordinat entre el SIAD i atenció primària. Per iniciativa pròpia han vingut al servei 18 dones. La següent via d'accés són les dones que han estat derivades des de l'Oficina d'atenció a la víctima de Mossos d'Esquadra, seguit de l'àrea d'atenció primària de l'Hospital de Puigcerdà.

4- ACTUACIONS IMPULSADES PEL SERVEI

A continuació farem una exposició de quines han estat les actuacions i activitats impulsades des del SIAD.

4.1- Suport a les associacions de dones

El SIAD ha ofert suport tècnic a les associacions de dones existents a la comarca en la realització d'activitats, per tal de fomentar el teixit associatiu femení com a eina de participació i relació entre les dones de la comarca.

Des del SIAD s'ha mantingut el contacte amb les associacions de dones del territori al llarg de l'any, oferint el nostre suport, informant sobre les convocatòries de subvencions per part de la Generalitat i sobre les activitats que s'han anat duent a terme des del servei.

4.2- Actuacions Grupals

GRUP DE DONES "CANVIA EL XIP"!

Grup dinamitzat per la psicòloga psicoterapeuta del SIAD, que tenia per objectiu principal l'apoderament de les dones participants i potenciar la creació d'una xarxa entre elles. També es va treballar en la visibilització, tractament i recuperació dels efectes de la violència masclista.

El grup estava format per 5 dones que es trobaven o es troben realitzant atenció psicològica per situació de maltractaments, de conflicte de parella o per divorci/separació recent.

Els continguts tractats a les diferents sessions han estat:

Assertivitat, autoestima, apoderament

Mites-estereotips.

Sexe-Gènere.

Conceptes de discriminació, rols i estereotips.

Divisió del treball, conciliació, usos dels temps-

Co-educació.

Aquests continguts s'han treballat a través de contes, dinàmiques, reflexions i també a través de les aportacions de les dones i dels seus interessos.

Valorem molt positivament aquest grup per la bona participació i disposició al treball de les dones participants. Tot i que el grup era molt heterogeni i estava format per dones d'edats molt diverses s'ha aconseguit crear un vincle entre elles i que el grup funcionés molt bé. Ha estat un grup petit però de confiança on s'ha generat un bon clima de companyerisme.

4.3- Accions coeducatives

Activitat Joguines per a tothom!

Activitat duta a terme per la psicòloga psicoterapeuta del SIAD als nens i nenes de Centre Obert del Consell Comarcal de la Cerdanya el 15 d'octubre i 19 de novembre del 2015 en horari de tarda, al sortir de l'escola.

A partir de reunions prèvies entre les monitores de Centre Obert i la psicòloga del SIAD, i tenint en compte la casuística i realitat de cada nen, es va decidir fer un treball sobre gènere, però també sobre els conflictes.

L'objectiu principal de l'activitat va ser la de treballar, a partir de dinàmiques participatives, la coeducació en igualtat de gènere i la resolució de conflictes a través de:

- Les joguines no tenen sexe
- Les coses que "fan o no poden fer" els nens o les nenes
- Com diferenciar fets d'opinions

El material utilitzat va ser: retalls de fotografies, contes, material visual i metodologia participativa en general.

Es van dividir els participants en dos grups. Un primer grup format per nens i nenes de 7 a 9 anys i un segon grup de nens i nenes de 10 a 12 anys.

L'activitat es va realitzar un dia diferent per cada grup amb una durada d'una hora.

Les professionals del Centre Obert valoren molt positivament el fet que vingui algú de fora a fer activitats que surtin de les seves rutines i poder treballar aquest tipus de temàtiques. I els nens i nenes també van estar molt contents de fer una activitat diferent i es van mostrar molt participatius.

5. ACTUACIONS ON COL-LABORA EL SIAD

5.1- Cursos d'Inserció Laboral

Com cada anys el SIAD Cerdanya col·labora amb el Servei d'Immigració del Consell Comarcal de la Cerdanya en l'organització i difusió de diversos cursos d'inserció laboral que tenen com a objectiu principal incrementar les condicions d'ocupabilitat dels alumnes.

Al llarg de l'any s'han realitzat els següents cursos:

- Curs d'Informàtica aplicada a la recerca de feina
- Curs de llengua Francesa continuïtat
- Curs d'ajudant de cuina

Creiem important la col·laboració perquè el 70% de l'alumnat és dona i aquest cursos afavoreixen la integració de la dona al mercat laboral, el seu apoderament i autonomia.

6. PARTICIPACIÓ DEL SIAD EN EL PROTOCOL PER A L'ABORDATGE DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA A L'ALT PIRINEU I ARAN

Al 2003, conjuntament la Fundació Hospital de Puigcerdà, el Jutjat de Primera Instància, Mossos d'Esquadra i l'àrea de serveis socials del Consell Comarcal de la Cerdanya van treballar en el primer protocol per a l'abordatge dels casos de violència a la comarca. No serà fins 2004 quan es formalitzi el "Circuit d'actuacions comarcals en situacions urgents en l'àmbit de la violència de gènere".

Amb l'entrada en vigor de la llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista de la Generalitat de Catalunya fa fer que es plantegés la revisió i actualització del circuit. Però les dificultats burocràtiques en el procés de revisió i formalització van fer que no prosperés.

En compliment de l'acord pel qual s'aprova el procediment de coordinació institucional per al desplegament del circuit de l'Alt Pirineu i Aran per a l'abordatge de la violència masclista, signat a principis de juny del 2010, es celebra la primera Comissió tècnica de l'Alt Pirineu i Aran. Sorgeix de nou la necessitat de vetllar per la formalització del nou circuit.

El mateix any, el Consell Comarcal de la Cerdanya aprova el Pla de Polítiques de Dones de la Cerdanya (2010-2014). El Pla s'estructura en 6 eixos, entre els quals es contempla l'abordatge de la violència de gènere.

L'eix 5 es dedicat a la Violència de gènere. Té com a objectiu general assolir una intervenció integral contra la violència masclista de forma coordinada entre totes les entitats i serveis dedicats a l'abordatge d'aquesta problemàtica.

Finalment, tenint en compte totes les indicacions i consideracions de la Comissió Tècnica i les accions recollides en el primer Pla de Polítiques de Dones de la Cerdanya (2010-2014), al 2012 es va consolidar el nou "Protocol d'actuacions comarcals en situacions urgent en l'àmbit de la violència masclista a la Cerdanya" inclòs en el Protocol per a l'abordatge de la violència a l'Alt Pirineu i Aran i en el qual el SIAD de la Cerdanya també hi participa.

6.1- Participació en la comissió interdisciplinària de treball i seguiment de casos de violència masclista

Es tracta d'un espai de trobada i d'intervenció coordinada professional per a l'abordatge de la violència masclista. La finalitat de la comissió de treball i seguiment en casos de violència masclista és la prevenció, detecció, intervenció i recuperació de les víctimes.

Les trobades tenen lloc un cop al mes per tractar i fer seguiment de casos.

L'actuació multidisciplinària i interadministrativa crea una xarxa, que en molts cops és la única capaç de protegir, acompanyar i recolzar a les víctimes de violència masclista.

- Integrants:

- _ Representant de l'Àrea bàsica de Salut - Fundació Hospital de Puigcerdà

- _ Representant de Salut Mental – Fundació Hospital de Puigcerdà

- _ Representant de Mossos d'Esquadra - Àrea Bàsica Policial Cerdanya

- _ Representant del cos de la Policia Local de Puigcerdà

- _ Representant del Servei d'Informació i Atenció a les dones del Consell Comarcal de la Cerdanya

- _ Àrea de Serveis Socials del Consell Comarcal de la Cerdanya

Si es valora oportú i necessari, es farà extensible a altres agent de proximitat de la comarca.

- Objectius de la comissió:

- _ Donar una atenció integral i de qualitat a les dones i llurs fills/es víctimes de violència masclista

- _ Afavorir i promoure la coordinació real entre els professionals que intervenen en l'àmbit de la violència masclista

- _ Dissenyar i impulsar nous recursos i formes d'intervenció en l'atenció dels casos de violència masclista

- _ Treballar en equip i en xarxa per tal de poder portar a terme una intervenció dirigida a la recuperació de la víctima i a l'eradicació de la violència masclista.

- _ Garantir el bon funcionament i l'ampliació i millora dels circuits i els canals de coordinació i derivació

- _ Planificar i portar a terme actuacions conjuntes de prevenció i sensibilització per eradicar la violència masclista
- _ Impulsar la introducció de canvis que permetin una atenció eficaç
- _ Detectar possibles mancances en el protocol i definir propostes de millora